

Inkerinsuomalaisten ”paluumuuton” luonne

Wladimir Kokko

Inkerinsuomalaisten esi-isät ovat luterilaisia muuttajia Suomen alueilta, pääosin Savosta ja Karjalasta, joiden muuttaminen Suomenlahden etelärannikolle alkoi jo 1500-luvun lopussa. Myöhemmin, kun vuonna 1617 koko Inkerinmaa Stolbovan rauhahan mukaan liitettiin Ruotsiin, sitä tuettiin valtiiovallan taholta antamalla maahanmuuttajille erilaisia etuja. Näin Ruotsin hallitus halusi korvata Ruotsin valtaan tyytymättömien ortodoksien karjalaisten muuton Inkeristä sisä-Venäjälle. Inkerinsuomalaisten suomen murteen ja aineellisen kulttuurin analyysi osoittaa monenlaisia lainoja paikkakunnan alkuperäisiltä asukkailta: inkeroisilta, karjalaisilta ja vatjalaisilta, mikä johtaa tutkijoita yhteenveotoon, että tänne muuttaneet luterilaiset aktiivisesti assimiloivat paikallisia suomensukuisia kansoja.

Tälle kansalliselle perustalle Venäjän keisarikunnan poliittisissa olosuhteissa (Pietari I palautti Inkerinmaan Venäjän haltuun sadan vuoden kuluttua) ja Pietarin kaupungin taloudellisessa ja kulttuurivaikutuksessa muodostui 1800-luvun loppuun mennessä

inkerinsuomalainen subetnillinen kansallisryhmä, jonka väestö nousi 1920-luvulla jopa 200 000 ihmiseen.

Venäjällä asuvien inkerinsuomalaisten mielestä heidän kotimaansa on vain Inkeri ja heidän keskuudessaan suomalaisia pidetään – siihen on kai perusteita – Leningradin alueen kantakansana. 20-luvun lopussa alkoi inkerinsuomalaisten häätö Leningradin alueelta, joka johti vuoteen 1944 mennessä koko väestön karkotukseen synnyinmaastaan. Nykyään noin 90 000 kansaa asuu hajanaisesti Venäjällä Kolymajoelta Murmanskin alueelle saakka. Siperiassa heitä on lähes 10 000 ja kansan aika isoja ryhmiä on juurtunut Viroon, Suomeen ja Ruotsiin. Useita tuhansia inkerinsuomalaisia asuu Kazahstanissa, Ukrainassa ja muissa entisen Neuvostoliiton tasavalloissa. Inkerinmaalla (Pietari mukaan laskettuna) arvioidaan asuvan noin 20 000 suomalaista, joista suurin osa on palannut ”Hrushtshevin suojan” aikana 50-luvun lopulla tai 60-luvun alkupuolella.

Vuonna 1988 perustettu Inkerin Liitto on alusta lähtien pitänyt taistelua suomalaisten oikeudesta palata karkotuspaikoistaan historialliseen kotimaahansa Inkeriin keskeisimpänä tavoitteenaan.

Nimenomaan tämä muutto tarkoittaa yhdistyksen kannalta paluumuuttoa.

Periaatteessa valtiolta tunnustaa (Venäjän federation korkeimman neuvoston asetuksen Venäjän suomalaisten rehabilitoinnista. 29. kesäkuuta 1993, kohdassa 2) suomalaisten oikeuden ”henkilökohtaiseen paluumuuttoon perinteellisiin asumispaikkoihin” Käytännössä minikäänlaisiin toimenpiteisiin kotiseudullemuuton avustamiseksi ei ole ryhdytty millään tasolla. Leningradin alueelle paluumuutti omalla riskillään 25–30 inkerinsuomalaista perhettä 1990-luvulla.

Vertaamattomasti laajempi näinä vuosina oli ”paluumuutto” Suomeen. Huhtikuussa 1990 senaikainen Suomen presidentti Mauno Koivisto lausui, että entisen Neuvostoliiton alueella asuvia suomalaisia voidaan pitää paluumuuttajina Suomessa. Tästä on saanut alkunsa suomensyntyisten muutto pääosin Venäjältä ja Virosta Suomeen päin. Noin 98% IVY:n ja Baltian maissa asuvista suomalaisista on inkerinsuomalaisia, ja heille silloin termi ”paluumuutto” sai äkkiä uuden merkityksen.

Inkerin Liiton kannalta tämä muutto tarkoittaa maastamuuttoa

Inkerinsuomalaiset pitivät koulutusta tärkeänä ja perustivat omia suomenkielisiä kansakouluja. Inkeriläisten keskuudessa luku- ja kirjoitustaito oli jo vuosisadan alussa aivan yleistä. Vuoden 1908 laki yleisestä kansanopetuksesta Venäjällä määräsi kuitenkin venäjän pääasialliseksi opetuskieleksi ja koulut paikallishallinnon alaisuuteen. Kuvassa Rollokankylässä asunut Juhani Humalaisen perhe vuonna 1911. (Kuva: Museovirasto)

ja viemällä meiltä aktiiveja henkilöitä se vaikuttaa kielteisesti yhdistyksen toimintaan. Inkerin Liitto pitää lähtöä pysyvään asumiseen Suomeen jokaisen henkilökohtaisena ja vapaana (onneksi vihdoinkin vapaana!) valintana, tukematta tai estämättä sitä.

Vuoden 1996 puolivälissä paluumuuttajan statuksella Suomessa asui noin 14 000 ihmistä entisen NL:n maista. Viime aikaan paluumuutto-oikeus on ollut kansalaisilla, jotka pystyvät esittämään kaksi alkuperäistä asiakirjaa joista näkyisi, että vähintään yksi hakijan isovanhemmista on kansallisuudeltaan suomalainen. Nykyään lainsäädäntöä käsitellään uudestaan vaatimusten kiristykseen päin: 29 kesäkuuta 1996 tasavallan presidentti allekirjoitti vastaavan lain ulkomaalaislain muuttamisesta.

Ottaen huomioon sen, että paluumuutto-oikeuden saavat suomalaisen syntyperän todistaneen kaikki perheenjäsenet, potentiaa-

listen ”paluumuuttajien” määrä kasvaa ihmeellisesti. Suomeen 14 000 pysyvästi paluumuuttaneesta 5 000–6 000 joko ei ole ollenkaan suomalaista sukua, tai he itse eivät tunne itseään suomalaisiksi. Yhdistyksemme arvioinnin mukaan viime vuosina historiallisesta Inkeristä paluumuuttajiksi on jo mennyt 2 000–2 500 suomalaista – siis noin 5 000 ihmistä perheenjäsenet mukaan laskettuina. Yksin Suomen Pietarin pääkonsulinvirastossa ”paluumuuttoa” jonottaa noin 4 000 hakijaa. ”Paluumuutosta” on tullut ilmiö, jota ei saa sivuuttaa Inkerinmaan suomalaisen kulttuurin tulevaisuuden ja inkerinsuomalaisen subetnillisen kansallisryhmän historiallisen näköalan kanalta.

Inkerinsuomalaisten ”paluumuuttoa” tutkitaan monipuolisesti Suomessa (lähdeviitteet 2–6), kun taas venäläisessä tieteellisessä kirjallisuudessa se ei ole saanut vielä minkäänlaista kuvasta.

Paluumuuttosyitä koskeva kysely inkerinsuomalaisille

Kyselyn tekijä – itse inkerinsuomalainen ja Inkerin Liiton perustaja – on esittänyt työn tavoitteeksi vastaukset kolmeen kysymykseen: 1) Keitä ”paluumuuttajat” ovat? 2) Mitkä ovat paluumuuttoratkaisuun vaikuttaneet pääsyyt? 3) Mitä tulevat ”paluumuuttajat” odottavat elämästä Suomessa.

Eellämainittujen kysymysten selvittämiseksi laadittiin kyselylomake, johon vastasivat suomenkielen kurssin opiskelijat, jotka jonottivat muuttoa Suomeen. Tällaiset kurssit järjestetään Suomen pääkonsulinviraston aloitteesta Pietarissa jo kolmatta vuotta (oppivuonna 1995–96 ensimmäisen kerran yksi ryhmä opiskeli myös Hatsinassa) Suomen työhallituksen varoilla. Ilmainen kurssi on tarkoitettu aikuisille, jotka ovat laittaneet pääkonsulinvirastoon paluumuuttohakemuksen. Tekijä on opettanut

Wladimir Kokko opettaa inkerinsuomalaisia paluumuuttohakemuksen jättäneille järjestettävillä suomenkielen kursseilla Pietarissa. (Kuva: Wladimir Kokko)

tällä kurssilla alusta alkaen tutustuen hyvin näihin muuttopäätöksen tehneisiin.

Kysely pidettiin sekä suomen alkeiskurssin että jatkokurssin ryhmissä oppivuosina 1994–95 ja 1995–96. Ennen vapaaehtoista kyselyyn osallistumista kurssilaisille selostettiin, miten lomake täytetään, korostettiin nimettömyyttä, pelkkää tieteellistä tarkoitusta ja ettei se vaikuta millään tavalla paluumuuttohakijan asioiden käsittelyyn virastoissa. Kaikki vastaajat olivat joko Pietarin tai sen lähiympäristön asukkaita. Tämän kirjoituksen johtopäätökset perustuvat saadun aineiston analyysiin.

Kyselylomake tehtiin sosiologi-atutkijoiden suosittelujen mu-

kaisesti eli siihen laitettiin mm. päällekkäiskysymyksiä testaamaan vastaajan rehellisyyttä ja kysymykset järjestettiin niin, ettei vastaaja ajautuisi esim. ”kyllä”-vastauksen automaattiseen merkitsemiseen. Kysymykset muodostettiin sillä tavoin, jotta voidaan vastata ”kyllä” tai ”ei”.

Yleensä muuttopäätöksen tehnyt ihminen ei pysty selvästi lausumaan, miksi hän siirtyy toiseen maahan. Tavallisesti hän sanoo yhden tai kaksi syytä, mutta todellinen muuttopäätös kypsy useista lähtökohdista ja olosuhteista. Asioituani monta vuotta inkerinsuomalaisten kanssa muotoilin lomakkeeseen etukäteen lähdön motivaatioita sekä mahdollisia odotuksia Suomesta. Se,

että kyselylomakkeen muutosyistä ja odotuksista kohdat ”muut tärkeät” jäivät melkein tyhjiksi (tehtiin vain 7 lisäystä), osoittaa, että tekijä on onnistunut muotoilemaan tärkeimpiä.

Ketkä muuttavat?

Saaduista 92 hyväksyttävästi täytetystä vastauksesta naisten osuus oli 71%. Tämä ei tarkoita, että naiset muodostaisivat Suomeen muuttavien enemmistön, pikemminkin sukupuolten suhde ”paluumuuttajien” keskuudessa on lähes 1:1, vaan yksinkertaisesti naiset suostuvat paremmin käymään kielikurssilla. Venäjällä tilaston mukaan naisten koulutustaso on korkeampi kuin miesten, mikä osittain selittää kurssilaisien hyvin korkean taustakoulutuksen – 41% vastanneita on suorittanut korkeakoulututkinnon, 33% on valmistunut opistoista.

Suurin osa maastamuuttajista on työiässä (20–60-vuotiaita on 88% ja 20–44-vuotiaita on 62%). 68% on naimisissa ja 70%:lla on lapsia, joiden kanssa he muuttavat Suomeen. Tulevien ”paluumuuttajien” perheen keskimääräinen suuruus on 2,86 henkeä.

Vastanneiden kansallinen rakenne on aika mielenkiintoinen. 74% sanoo itseänsä suomalaisiksi. Kurssille tulevat etupäässä ne, joilla on jotakin suomenkielen taitoa; monet venäläiset puolisoit eivät uskalla alkaa opiskella suomea ennen muuttoja, pannen toivonsa ”suomalaisen puolisonsa” kielitaitoon alkuvaiheessa. Sen takia laskien mukaan myös venäläistyneet lapset voi arvioida suomalaisten osuuden tulevien ”paluumuuttajien” keskuudessa noin 50 prosentiksi. Vain yksi vastan-

nut, jonka isä oli suomensuomalainen punikki, kirjoitti olevansa "Venäjän suomalainen". 38 prosentilla itseään suomalaisena pitäneistä molemmat vanhemmat ovat suomalaisia – ennen sotaa seka-avioliitot inkerinsuomalaisilla olivat erittäin harvinaisia, mutta 40-luvun loppupuolelta alkaen ne ovat olleet selvästi vallitsevina. Niiden keskuudessa, jotka eivät pidä itseään suomalaisena, 33%:lla oli syyt ilmoittaa itsensä suomalaiseksi, koska heillä on suomalaisia sukujuuria.

Vastaajien työsuhteista ei kysytty tarkoituksella, koska Venäjällä on niin paljon piilotyöttömyyden eri muotoja, että todellista työllisyystilannetta on vaikea määrittää. Palkka muodostaa täällä vain 62% kansalaisten tuloista (lähdeviite 7). Virallisen tilaston mukaan kesäkuussa 1996 työttömyys Venäjällä oli 8,9%:n tasolla (lähdeviite 8). Tiedetään, että valtavan iso osa nykyisin työssä olevista haluaisi eri syistä vaihtaa työpaikkaa.

On hyvin mielenkiintoista, että kysymykseen "Onko päätöksenne muuttaa Suomeen tällä hetkellä täysin lopullinen?" vastasi kielteisesti 24% paluumuuttohakemuksen jättäneistä.

Näistä seikoista voi vetää seuraavat johtopäätökset: 1. Suurin osa Suomeen "palaavista" ainakin Pietarissa on hyvin koulutettuja työikäisiä naimisissa olevia ihmisiä lapsineen. 2. "Paluumuuttajiksi" pyrkivien keskuudessa kansallisuudeltaan suomalaiset (melkein sataprosenttisesti inkerinsuomalaiset) muodostavat noin puolet. 3. Paluumuuttohakemuksen jättäneistä melkein joka neljäs epäilee oman muuttopäätöksensä lopullisuutta.

Muuttosyyt

Kymmenen pääsyytä, jotka ovat vaikuttaneet "paluumuuttopäätökseen", ovat mainintojen useusjärjestyksessä seuraavat:

1. Poliittinen epävakaus Venäjällä, aseellisten selkkausten uhka 80%
2. Rikollisuuden korkea taso Venäjällä 78%
3. Mahdottomuus ansaita hyvin Venäjällä 60%
- 4-5. Epätydyttävät asunto-olot Venäjällä 59%
- 4-5. Halu toteuttaa kykyjään paremmin vapaassa demokraattisessa yhteiskunnassa 59%
6. Halu kasvattaa lapsiaan suomalaisiksi 48%
7. Työttömyys Venäjällä 42%
8. Vainot, joista perheenne kärsi neuvostoaikana 39%
9. Halu palata esi-isien kulttuuri- ja kielimiljööseen 38%
10. Halu alkaa elämä uudestaan 33%

(Kukin vastaaja on voinut mainita useamman kuin yhden syyn, joten prosenttilukuja ei voi laskea yhteen.)

Ennen kaikkea huomio kääntyy "psykologisten tekijöiden" vallitsevuuteen muuttopäätöksen teossa. Epävarmuus huomisesta, sotien ja rikollisuuden pelko luovat yleisimmän perusteen Venäjältämuuttoon. Henkilökohtaisissa keskusteluissa kurssilaiset usein suoraan viittasivat Tsetse- nian sotaan ja haluttomuuteensa laskea poikiaan armeijaan. Toisella sijalla on taloudellisia syitä: matalia palkkoja, asunto-olot, pelko jäädä ilman työtä. Kun yrittää hahmottaa näistä lähtökohdista "paluumuuttajan" yleistettyä kuvaa, saadaan henkilö, joka kärsii tämänpäivän taloudellisista vaikeuksista maan elämän murrosvaiheen ongelmien ja järjestäytymättömyyden masentamana. Kohdan "Halua alkaa elämä uudestaan" kymmenes sija vain täydentää kuvaa. Samanaikaisesti

muuttopäätöksen tehneiden kiintymys demokratian periaatteisiin näkyy kohdassa "Halua toteuttaa omia kykyjään paremmin vapaassa ja demokraattisessa yhteiskunnassa" – 59% vastanneita.

Kansalliset motivaatiot ("Halua kasvattaa lapsiaan suomalaisiksi" ja "Halua palata esi-isien kulttuuri- ja kielimiljööseen") jäävät vain kolmanneksi. Se on ehkä luonnollista ottaen huomioon lähtevien olevan aika pitkälle venäläistyneitä.

Hyvin yleinen on "Vainot neuvostoaikana" -motivaatio. Sitä tärkeäksi muuttosyyksi on sanonut 39% vastanneista. Päällekkäiskysymykseen "Pidättekö omaa perhettänne vainoista kärsineenä neuvostoaikana?" myönteisesti on vastannut 60% kurssilaisista ja kielteisesti vain 25%! Tämä paljastaa inkerinsuomalaisille tyypillisen "vainotun kansan syndrooman". Muisto pääasiassa vanhemman sukupolven ahdistuksista säilyy uudessakin sukupolvessa.

Tutkimuksen tekijä arvasi vielä yhden paluumuuttosyyntä: "...koska muutkin lähtevät", mutta ei uskaltanut esittää sellaista kysymystä suoraan. Lomakkeessa luki: "Onko teillä sukulaisia Suomessa?" ja "Jos on, onko heidän kokemuksensa vaikuttanut myönteisesti muuttopäätökseenne?". Kävi ilmi, että "paluumuutto" jonottavien 57%:lla on omaisia Suomessa ja 81% tapauksissa muuttaneiden kokemus on ollut äänenä "paluumuuton" puolesta. Olen ihan varma, että jos kysymyksessä mainittaisiin myös tuttavat, prosenttiosuus olisi vielä korkeampi.

Muuttosyyistä voi yhteenvetona esittää seuraavaa: 1. Suoma-

laisten Venäjältä Suomeen ”paluumuuton” pääsyy on lähtömaan murrosvaiheen vaikeudet ja niistä ennen kaikkea psykologiset (sotien ja rikollisuuden pelko). Käytännössä Tsetsenian sota ei vaikuttanut tuntuvasti tilanteeseen Inkerinmaalla, eikä rikollisuustaso Pietarissa ole viidenmiljoonan kaupungin normaalia tasoa korkeampi. 2. Toisella sijalla on taloudellisia ongelmia – rahapula, epätyytyttävä asunto, riski jäädä työttömäksi. Jälkimmäinen Venäjällä on paljon vaarallisempaa kuin Suomessa, koska sosiaaliturva on hyvin heikko. 3. Kansallinen motivaatio sijoittuu kolmanneksi. Venäjältä, missä ihmisiä on rangaistu kansallisuutensa vuoksi, halutaan muuttaa Suomeen. 4. Jo Suomeen muuttaneiden kokemus vetää tulevia ”paluumuuttajia”. 5. ”Paluumuuttajan” yleistyttävä hahmo on useimmiten Venäjän taloudellisissa ongelmissa epäpärjäävä, poliittisia mullistuksia, sotaa ja rikollisuutta pelkäävä ihminen, joka on loukkaantunut lähtömaan valtiovaltaan ja etsii omia kansallisuusjuriaan.

Tietous Suomesta

Kyselylomakkeen täyttäneet olivat hyvin itsekritiittisiä arvioidessaan omaa tuntemustaan tulevasta kotimaastaan. 66% vastasi, että he tuntevat Suomea riittämättömästi, ja tähän lukuun voi lisätä vielä ne 11%, jotka eivät vastanneet tähän kysymykseen ollenkaan. Vastanneista 23% ilmoitti tuntevansa Suomea riittävästi.

Suomi-tietoutta tulevat ”paluumuuttajat” saavat sukulaisten ja tuttavien kertomuksista (80% vastanneista), työministeriön jär-

jestämällä kursilla Pietarissa (75%), tiedotusvälineistä (52%), omasta kokemuksestaan (32%), työministeriön paluumuuttajille tarkoitetuista julkaisuista (20%) ja tieteellisestä sekä kaunokirjallisuudesta (14%). Pietarin paluumuuttajien kurssin tärkeä valistusrooli ja osaamattomuus käyttää kirjallisuutta ovat tyypillisiä.

Suomeen pyrkivistä ei maassa ole aikaisemmin käynyt 34% vastanneista. Uskomaton määrä ottaen huomioon, että ”paluumuuttoa” jonottavien enemmistöllä on sukulaisia tai tuttavita Suomessa ja yhden päivän Suomen turistimatkan hinnat Pietarissa ovat erittäin edullisia (vain 16 dollaria). 42% kurssilaisista on käynyt Suomessa 1–2 kertaa. Voisi väittää, että näiltä potentiaalisilta ”paluumuuttajilta” puuttuu omaan kokemukseensa perustuvaa tuntemusta Suomesta ja heidän on hyvin vaikea siksi kuvitella psykologisia vaikeuksia, joihin törmää jokainen maahanmuuttaja.

Odotuksia Suomen elämästä

Vastaukset kysymyksiin koskien odotuksia tulevasta elämästä Suomessa sallivat sen mielenkiintoisen johtopäätöksen, että syitä tulla Suomeen on enemmän kuin syitä lähteä Venäjältä.

”Paluumuuttajan” odotukset uudesta elämästä ovat mainintojen useusjärjestyksessä seuraavia:

1. Henkilökohtaisen turvan ja sisäisen rauhan saaminen 83%
2. Hyvä sosiaaliturva, parempi terveydenhuolto 73%
3. Mahdollisuus ansaita hyvin 70%
4. Asunto-olojen parantaminen 65%
5. Mahdollisuus saada lapsille parempi koulutus 62%

6. Mahdollisuus oppia uutta, saada nykyaikainen ammatti 61%
7. Henkilökohtaisen kulturen ja yleisen hyvinvoinnin korottaminen 54%
8. Henkilökohtaisen tulojen korottaminen 48%
9. Yleensä oman yhteiskunnallisen statuksen kohottaminen 46%
10. Uusien, parempien kavereiden saaminen, lämpimämpiä suhteita ihmisten välillä 42%

(Kukin vastaaja on voinut mainita useamman kuin yhden syyn, joten prosenttilukuja ei voi laskea yhteen.)

Huomio on kiinnitettävä hyvään vastaavuuteen ”syiden” ja ”odotuksien” taulukkojen välillä. On luonnollista, että uudelta elämäältä odotetaan sitä, mitä Venäjän elämästä puuttuu.

On merkittävää, että mahdollisuus korottaa ammattitasaansa (”Mahdollisuus oppia uutta, saada nykyaikainen ammatti”) on sijoittunut vasta kuudenneksi tässä luettelossa. Samanaikaisesti 28% vastanneista kieltää haluavansa aloittaa omaa bisnestä, 21% ei usko pääsevänsä ammatinmukaiseen työhön ja 59% on valmis elämään sosiaaliturvalla pitkäaikaisesti. Tämä aineisto kertoo maahanmuuttajien heikosta valmiudesta kilpailla työmarkkinoilla Suomen nykyisessä taloudellisessa tilanteessa. Ei ole ihmeellistä, että Suomessa paluumuuttajan statuksella asuvista IVY:n ja Baltian maiden työkykyisistä kansalaisista 51% on työtä vailla (lähdeviite 5, s.12).

Käsittelemättä sitä, miten Suomeen pyrkivien mielikuva suhteutuu maan todellisuuteen, vain kohdista 9 (”oman yhteiskunnallisen statuksen kohottaminen”) ja 10 (”parempien kavereiden saaminen ja lämpimämpiä suhteita

ihmisten välillä") näkyy vastan-
neiden liiaksi suurennettuja odo-
tuksia. Se on kuitenkin tyypillis-
tä ihmisille, jotka ovat päättäneet
vaihtaa asuinmaansa.

Johtopäätökset: 1. Tuleville
maahanmuuttajille Suomi näyttää
menestykselliseltä hyvinvoinnin
ja rauhan maalta. Heidän odotuk-
sensa ovat ilmeisesti liiaksi suu-
rennettua. 2. Eri syistä "paluu-
muuttajien" valmius kilpailla työ-
markkinoilla on heikko.

Mille paikkakunnalle asumaan?

52% vastanneista on lomakkeen
täyttämisen hetkellä tiennyt, mis-
sä päin Suomea he haluaisivat
asua. 42% uuden asuinpaikka-
kunnan valinneista haluaisi muu-
taa Helsinkiin tai pääkaupunki-
seudulle. Nykyisinkin puolet
Suomeen paluumuuttaneista asuu
nimenomaan pääkaupungin seu-
dulla (lähdeviite 5, s. 10). 6,5%
haluaisi Turkuun, missä inkerin-
suomalaisten "paluumuuttajien"
määrä on aika huomattava. Useam-
min mainitaan myös Uuden-
maan lääni, Tampere, Lappeen-
ranta-Imatra sekä Oulu-Pohjan-
maa (kullekin 3%). Kannattaa
huomata, ettei osoiteta suoraan
halua asua maalla. Keskustelujen
pohjalta tekijä tietää, että asuin-
paikka valitaan yleensä sillä pe-
rusteella, että joku tuttavista tai
sukulaisista on sinne sijoittunut.
Vain yhdessä lomakkeessa halu-
tuksi asuinpaikaksi on kirjoitet-
tu "siinä, mistä työtä löytyy".

Vastanneista 88% haluaa Suo-
messa asuessaan ylläpitää siteitä
muihin inkerinsuomalaisiin. Tu-
levaisuudessa 77% haluaa hakea

Suomen kansalaisuuden, vain 9%
ei rupea vaihtamaan Venäjän kan-
salaisuuttansa, muille asia ei näy-
tä ajankohtaiselta.

Johtopäätös: Suomessa inke-
rinsuomalaiset valitsevat asuin-
paikakseen jo heille tutuksi tul-
leita paikkakuntia, joten heidän
muuttonsa ei muuta ryhmän asu-
tusmaantietoa Suomessa.

Lyhyesti näköaloista

Suomen yleinen mielipide ru-
peaa pitämään "paluumuuttajia"
suomalaisina vasta silloin, kun he
alkavat puhua suomaa. Myös työ-
paikan saaminen ja asiointi viras-
toissa vaativat maahanmuuttajil-
ta kielitaitoa. Maan, jossa on vain
1,2% ulkomaalaisia, koko elä-
mäntapa pakottaa maahanmuutta-
jaa sulautumaan nopeasti uuteen
yhteiskuntaan. Ne "paluumuutta-
jat", jotka eivät pysty suomalai-
tumaan, täydentävät tulevaisuu-
dessa Suomen venäjänkielistä
vähemmistöä (venäjää sanovat
äidinkieleksi nykyään noin 20
000 maan asukasta). Joka tapauk-
sessa heidän inkeriläinen identi-
teettinsä menetetään, toisista tu-
lee tavallisia suomalaisia, toisista
Suomen venäläisiä.

Suomalaisten totaalinen katoa-
minen historiallisesta Inkeristä
näyttää realistiselta Suomeen
"paluumuuton" vuoksi. Suomen
historiassa on ollut suomalaisten
joukkomuuttoa ulkomaille, esim.
Ruotsiin 60-luvulla. Monet sen-
aikaiset maastamuuttajat alkoivat
palata Suomeen 80-luvun lopul-
la ja 90-luvun alkupuolella varak-
kaina, modernin ammatin saaneina,
ruotsintaitoisina ja kansainvä-
listyneinä. Joku tämäntyyppinen

ilmiö näyttää mahdolliselta myös
inkerinsuomalaisten tapauksessa.
Sytä, jotka voisivat lopettaa suo-
malaisten lähdön Venäjältä ja
jopa palauttaa aikaisemmin
muuttaneita ovat: a) talouden
kasvun alku Venäjällä, b) Suo-
men "inkeriläispolitiikan" muut-
taminen suomen kielen ja suoma-
laisen kulttuurin tukemisen suun-
taan inkerinsuomalaisten nyky-
asumispaikoissa ja c) Venäjän vi-
ranomaisten käytännön toimeen-
piteet tämän vainotun kansan re-
habilitoinnissa. Tekemääni kyse-
lyyn osallistuneista 95% on osoit-
tanut halunsa jopa Suomessa asu-
essaan säilyttää monipuolisia si-
teitä Venäjälle päin.

Kirjallisuus:

1. Постановление Верховного Совета Российской Федерации "О реабилитации российских финнов". 29 июня 1993 г., № 5291-1.
2. **Hirstiö-Snellman, P.:** Maahanmuuttajat Helsingin seudulla. Islamiläisten ja entisestä Neuvostoliitosta muuttaneiden selviytyminen. Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuksia 1994:9. Helsinki 1994.
3. **Takalo, P.:** Inkerinsuomalaiset paluumuuttajina. Selvitys inkerinsuomalaisten integraatiosta ja viranomaispalveluiden käytöstä. Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön monistetta 1994:20. Helsinki 1994.
4. **Takalo, P. & Juote, M.:** Inkerinsuomalaiset. Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön pakolaistoimisto. Edita, Helsinki 1995.
5. **Inkerinsuomalaisten paluumuutto.** Maahanmuutto- ja pakolaisspoliittisen toimikunnan osamietintö 30.1.1996. Sisäasiainministeriön julkaisu 2/1996. Helsinki 1996.
6. **Väkat, A. & Notkola, V.:** Keitä he ovat? Virossa ja entisestä Neuvostoliitosta Suomeen muuttaneet vuosina 1988 ja 1992. Helsingin tietokeskuksen tutkimuksia 1996:3. Helsinki 1996.
7. "24 часа", № 24 (369). 4 июля 1996.
8. "Известия", № 135. 24 июля 1996